

Landruller og søruller

Michael Dupont

Slaget ved Dybbøl 18. april 1864

Hvad kan vi nå

- Hvad er lægdsruller
- Landruller
- Landruller 1789-1861
- Søruller
- Søruller 1796-1860
- Landruller (og søruller) 1861-
- Hvordan finder man skibets navn?

Hvad er lægdsruller?

- Fortegnelser over de mænd, der kunne udskrives til militærtjeneste i hæren
- Fællesbetegnelse for landruller (hæren) og søruller (marinen)
- Fortæller hvor og hvornår en værnepligtig opholder sig
- Landruller for hele landet findes på www.sa.dk

Baggrunden

- 1701-1788: Landmilitsen oprettes. Godsejerne sørger for mandskab til hæren
- 1788: stavnsbåndet ophæves, staten sørger for mandskab til hæren
- Behovet for kontrol er årsagen til lægdsrullerne

Forordningen 20. juni 1788

- ”at fremstille det til Krigshærens Vedligeholdelse fornødne Mandskab [...] skal fordres umiddelbar, som en almindelig og personlig Pligt imod Kongen og Fædrelandet.”

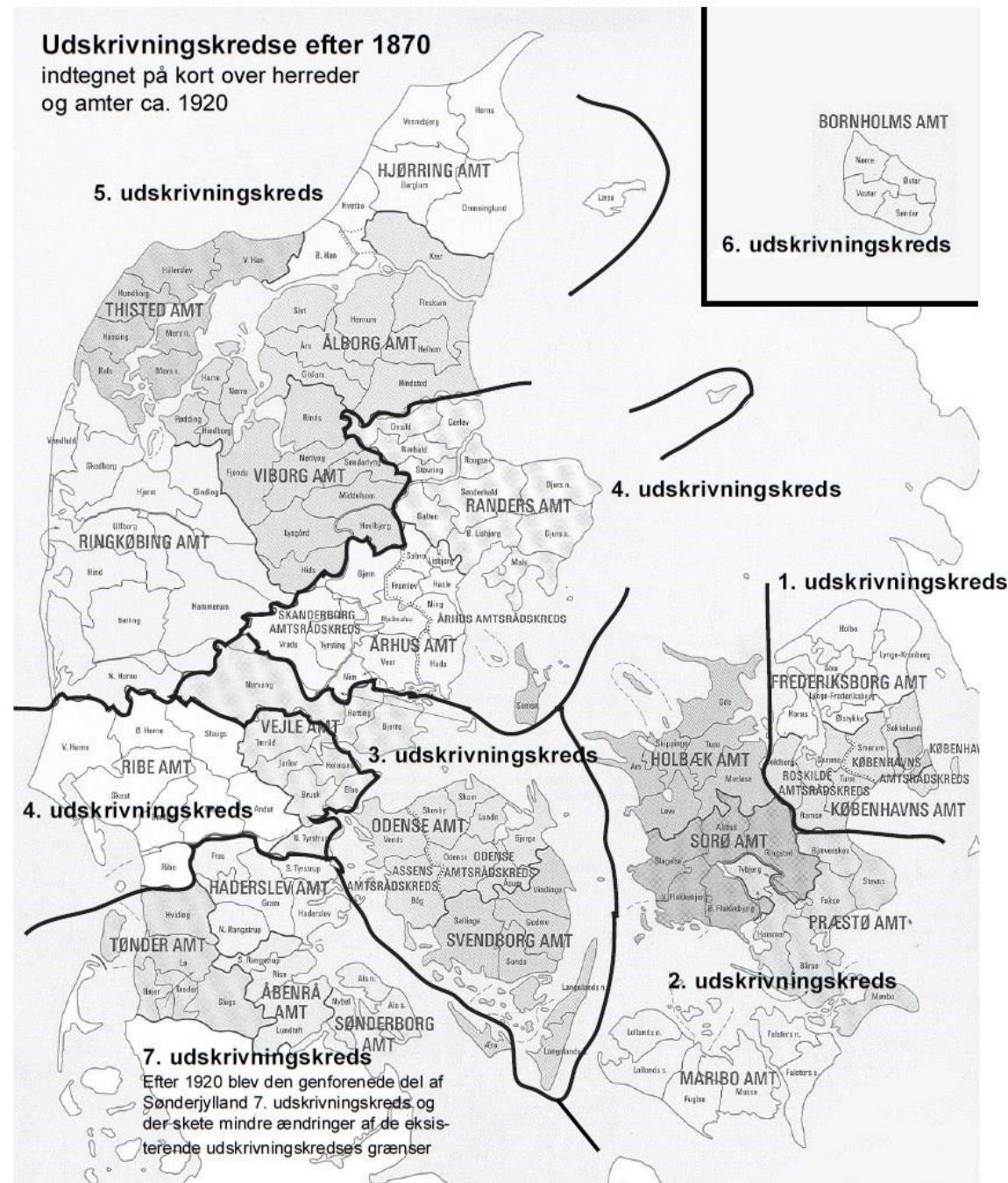
Et lægd

- Lægd kommer af ordet "sammenlægning"
- Et antal gårde, der skulle stille én soldat
- 1701-88: Hvert lægd fx inddelt i 20/60 tdr. hartkorn, skal stille én soldat til rådighed
- 1788: Danmark inddelt i 1656 lægder
- Udskrivning på baggrund af folkemængde
- Herefter: Et lægd = et sogn (som regel)

Amter og udskrivningskredse

- 1788-1869: Fortløbende lægdsnumre inden for hvert amt
- 1869: 6 udskrivningskredse, fortløbende lægdsnumre inden for hver kreds
- OBS: Købstæder bliver lægder 1843-, før den tid skal tilflyttere findes i tilgrænsende landsogne (tilflyttere til København noteres fx i Hvidovre lægd!)

Udskrivningskredse efter 1870 indtegnet på kort over herrereder og amter ca. 1920

Forskellige typer lægdsruller

- Hovedruller 1789-1871: Fortegnelser over samtlige værnepligtige i et lægd i et givet år
- Tilgangsrunder 1795-1956: Fortegnelser over dem, der blev optaget i rullen i et givet år (enten fordi de nåede den værnepligtige alder, eller fordi de flyttede til lægdet)
- Omskrevne ruller 1871-1956: Fortegnelser over dem, der stadig var værnepligtige og boede samme sted efter 11 år

Hvem var værnepligtig?

- Kun drenge eller mænd
- 1788-1848: Kun bondestanden
- 1848-: (næsten) alle i den værnepligtige alder (alle født 1823-)

Den værnepligtige alder

- 1788-1808: 0-36 år
 - 1808-1849: 0-45 år
 - 1849-1869: 15-38 år
 - 1869-1912: 18-38 år
 - 1912-: 18-36 år
-
- OBS: Ikke-konfirmerede drenge slettes af rullen 1849, genoptages igen senere

Årstal

- Lægdsrullerne bruger bogstaver i stedet for årstal, fx A = 1793, B = 1794, C = 1795
- Bogstaver genbruges, fx F = 1798, 1809, 1820, 1831, 1856, 1882, 1908 og 1934
- Ikke kalenderår indtil 1843, 1808-1842 går året fx fra maj til april

Lægdsrullerne på www.sa.dk

- Dækker hele landet
- Centralt førte ruller
- Også lokalt førte ruller, bl.a. for København

Hvordan finder man en lægdsrulle?

- Sognefortegnelse, sogneordnet oversigt over de enkelte sogne med lægdsnumre og amt/udskrivningskreds

Haslund	1789-1793	2. jy. dist.	Dronningborg a.	81
	1794-1798	1. jy. dist.	Århus a.	42
	1799-1850	2. jy. dist.	Randers a.	125
	1851-1860	7. u. dist.	Randers a.	125
	1860-1913	4. u. kreds		383
	1914-	4. u. kreds		383
Hassing	1792-1793	2. jy. dist.	Vestervig a.	12
	1794-1850	2. jy. dist.	Thisted a.	41
	1851-1861	6. u. dist.	Thisted a.	41
	1862-1913	5. u. kreds		223
	1914-	5. u. kreds		223
Hassing, Vester	1789-1793	3. jy. dist.	Ålborghus a.	31
	1794-1850	2. jy. dist.	Århus a.	42

Eksempel, tiden før 1861 (1869)

- Christian Jørgensen, 14 år, ses i Tølløse By og Sogn i folketællingen 1801.
- Hvor er han født, hvem er hans far, og hvad bliver der senere af ham?

Begynd med Sognefortegnelsen

- Tølløse Sogn:

1792-1800	1. sj. dist.	Holbæk a.	5
1801-1850	1. sj. dist.	Holbæk a.	5
1851-1859	2. u. dist.	Holbæk a.	5
1860-1913	2. u. kreds		18
1914-	2. u. kreds		18

Dvs. Tølløse Sogn skal o. 1801 findes under Holbæk Amt, lægd 5

Find lægdsrullerne på www.sa.dk

- Vælg Arkivalieronline

Se arkivalier online

På **Arkivalieronline** finder du alle digitaliserede dokumenter. Når du vælger et emne nedenfor, sendes du til Arkivalieronline.

Kirkebøger > **Folketællinger** >

Lægdsruller > **Skifter** >

Se mere >

myndigheder og dækker fødselsargangene 1842 (ca.) - 1899.

Lægdsruller fra
centraladministrationen

Lægdsruller 1706-1931 ført af centraladministrationen med oplysning om værnepligtige mænd i hele landet. [Læs her](#)

Lægdsruller fra København

Lægdsruller 1847-1921 fra København med oplysning om [Læs her](#)

Udskrivningsvæsenet

Generalkrigskommissariatet angående
Udskrivningsvæsenet

[Lægdsruller \(1789 - 1864\)](#)

Indenrigsministeriet 2 Kontor

[Lægdsruller 7 Udskrivningskreds \(1911 - 1931\)](#)

Lægdsrullerne står alfabetisk

Lægdsruller fra hele landet

Generalkrigskommissariatet angående Udskrivningsvæsenet: Lægdsruller (1789 - 1864)

Indhold

[1. Angeler Godsdistrikt 1845 Til- og afgangsrulle - 1. Angeler Godsdistrikt 1846 Til- og afgangsrulle](#)

[Antvorskov 1791 Hovedrulle](#)

[Antvorskov 1792 Hovedrulle](#)

[Antvorskov 1793 A Tilgangsrulle](#)

[Antvorskov 1794 B Tilgangsrulle](#)

[Antvorskov 1795 C Tilgangsrulle](#)

[Antvorskov 1796 D Hovedrulle](#)

[Antvorskov 1797 E Tilgangsrulle](#)

[Antvorskov 1798 F Tilgangsrulle](#)

[Assens 1791 Hovedrulle](#)

[Assens 1792 A Hovedrulle](#)

[Assens 1792 A Tilgangsrulle](#)

[Assens 1793 B Tilgangsrulle](#)

[Assens 1794 C Hovedrulle](#)

[Assens 1795 D Tilgangsrulle](#)

[Assens 1796 E Tilgangsrulle](#)

[Assens 1797 F Hovedrulle](#)

[Assens 1798 G Tilgangsrulle](#)

[Assens 1799 H Tilgangsrulle](#)

[Assens 1800 J Tilgangsrulle](#)

[Assens 1801 K Hovedrulle](#)

[Assens 1802 I Tilgangsrulle](#)

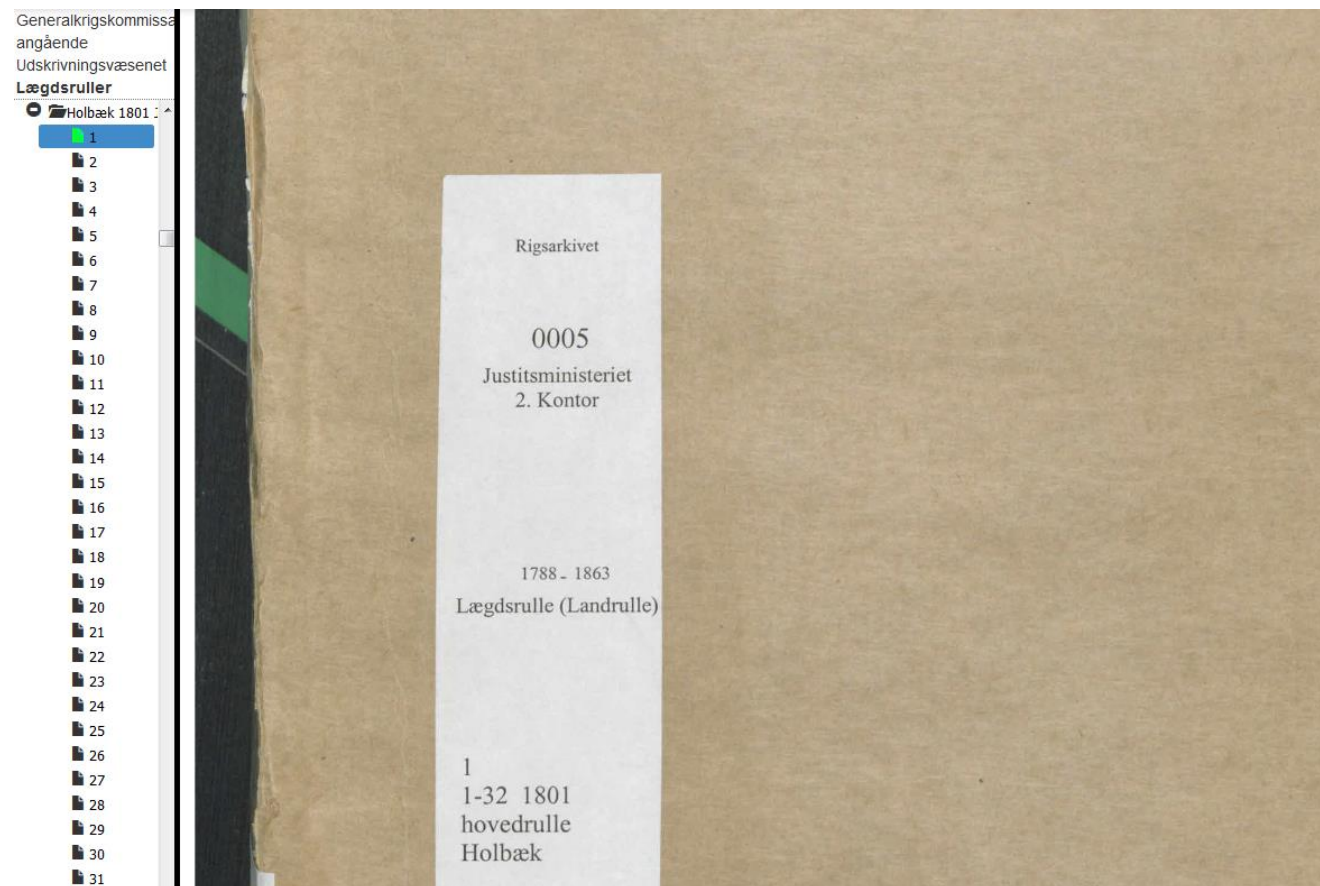
Vælg Holbæk Amt, find en hovedrulle ca. 1801

[Holbæk 1800 H Tilgangsrulle](#)

[Holbæk 1801 J Hovedrulle 1 - Holbæk 1801 J Hovedrulle 32](#)

[Holbæk 1801 J Hovedrulle 33 - Holbæk 1801 J Hovedrulle 77](#)

[Holbæk 1802 K Tilgangsrulle](#)

Hvad betyder bind-teksten?

Holbæk 1801 J Hovedrulle 1 - Holbæk 1801 J Hovedrulle 32

Holbæk = Amt

1801 = Rullens begyndelsesår

J = Rullens årstal (1801)

Hovedrulle = rulletype

1 = Det første lægd i rullen

32 = Det sidste lægd i rullen

Dvs. rullen dækker Holbæk Amt, lægd 1-32, i 1801

- Opstillet efter alder
- Bladr sognet igennem
- GEVINST!

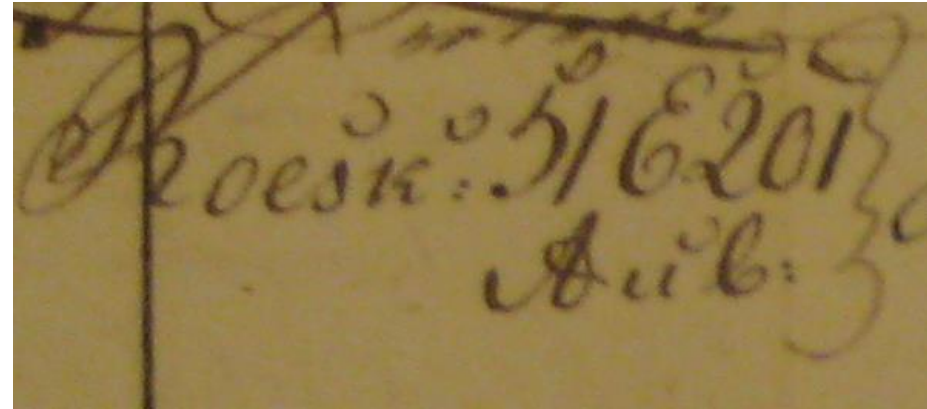
No. i Sognet	Adressen og Sønnenes Navne.	Sønnenes Fødselsd.	Alder i Aar.	Na hadende Opfølgelse.	3. Vedregninger.
9 11	Amislan Naalpa Naalpa	Euclapa	71 60	Naalpa	Naalpa Naalpa Naalpa
11 12	Naalpa Naalpa Naalpa 202/1802		72 60	Naalpa	Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa
23 13	Naalpa Naalpa Naalpa 9a 231.	Naalpa	73 60	Naalpa	
24 14	Amislan Naalpa Naalpa	Euclapa	74 60	Naalpa	
26 16	Naalpa Naalpa Naalpa	Euclapa	75 60	Naalpa	Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa
27 16	Naalpa Naalpa Naalpa	Euclapa	76 60	Naalpa	

11 12	Naalpa Naalpa Naalpa 202/1802		72 60	Naalpa	Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa
23 13	Naalpa Naalpa Naalpa 9a 231.	Naalpa	73 60	Naalpa	
24 14	Amislan Naalpa Naalpa	Euclapa	74 60	Naalpa	

26 16	Naalpa Naalpa Naalpa	Euclapa	75 60	Naalpa	Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa Naalpa
27 16	Naalpa Naalpa Naalpa	Euclapa	76 60	Naalpa	

Christian Jørgensen flytter

- Flyttehenvisning: 9 a 231
- Intet amt nævnt = samme amt
- 9 = lægd 9
- a = årstal A
- 231 = løbenr. i lægd 9, år A
- Men hvordan finder man ud af hvor og hvornår?

Hvor: Soderup

Lægdsrullenøgle 1870

Lægds tidligere Betegnelse.		Byens eller Sognets Navn.	Lægds nuværende Betegnelse.	
Amt.	Nr.		Udskrivningskreds.	Nr.
Frederiksborg	63	Hillerød Kjøbstad	1	103
—	64	Frederiksfund Kjøbstad.	1	85
—	65	Helsingør Kjøbstad	1	153
Holbæk	1	Merløse	2	14
—	2	Grandløse	2	15
—	3	Åsmindrup	2	16
—	4	Agerup	2	17
—	5	Tolløse	2	18
—	6	Estildstrup	2	20
—	7	Butterup	2	29
—	8	Toftrup	2	21
—	9	Soderup	2	19
—	10	Uggerløse Sogn med Uggerløse An	2	22

JUSTITSMINISTERIET.
Kjøbenhavn, den 22de Juli 1870.

1870. Nr. 5.

Cirkulær-Bestemmelser

vedkommende

Udskrivningsvæsenet.

Na det nu af den ifølge Lov om Vernepligt af
edfundne Omordning af Udskrivnings-
digt at omnummerere Lægderne, saaledes
nde Nummere i hver Udskrivningskreds,
komme Udskrivningschefer indhentet
Omnummerering deels til en Omord-
foraaibid der for enkelte Lægders Ved-
Anledning enten til en Deling eller til
g have været gjorte til Gjenstand for
ermed følgende Inddeling og Nummer-
nark.

Krieger.

Hansteen.

vrstanderne og
ngsbestyrerne.

AR
KIVS
BIL

Find tilgangsrollen

- Holbæk Amt
- Lægd 9 (Soderup)
- År A (1803)
- Løbenr. 231

489

Løbenr.	Adressen og Søndernes Navn	Søndernes Befælt.	Anden Sønder	En havende Dobbeltsked.	Bedragsninger.
A 229	Forgave Soderup	Løstrop		Jannin	229 Oct. 1803
A 230	Anden Soderup	Løstrop		Løstrop	230 Oct. 1803
Lægd 9 Soderup Sogn.					
	Løstrop Soderup	Løstrop		Løstrop	
A 231	Forgave Soderup	Løstrop		Jannin	231 Oct. 1803
	Anden Soderup	Løstrop		Løstrop	

231	Forgave Soderup	Løstrop		Jannin	231 Oct. 1803
	Anden Soderup	Løstrop		Løstrop	
	Forgave Soderup	Løstrop		Jannin	231 Oct. 1803
	Anden Soderup	Løstrop		Løstrop	

Kan følge en person samme sted

- Tilgangsrullen indeholder tilflyttede personer eller personer, der nåede den værnepligtige alder
- Hovedrullen indeholder alle værnepligtige i sognet, indtil personerne bliver "slettet", dvs. flytter, dør, får fripas eller bliver for gamle til at stå i rullen
- Brug gammelt/nyt løbenr. til at følge personen indenfor lægdet

Sl. Følges No.	Mø Følges No.	Fædrenes og Sønneres Navne.	Sønneres Fødested.	Alder Aar.	Højde Tom. mer.	Nu havende Opholdssted.	Betegnninger.
A 228.	178	Willeb. Petersen Bjergby	Nyvangsby	10	61	Jægersbo	Soldat 1806 Lette Dødsb. 1807
A 229.	179	Jens Frickson Bj.	Brødby	11	67	Brødby	1798. Søn af Jens Frickson og Hans - 1808
A 230.	180	Jens Frickson Bjergby	Brødby	27	64	Jægersbo	1802. Søn af Jens Frickson og Hans - 1808
A 231.	181	Jens Frickson Bjergby	Nyvangsby	17	61	Brødby	1802. Søn af Jens Frickson og Hans - 1808
A 234.	182	Bjergby Bjergby	Brødby	11	67	Brødby	

Centralt førte rulle (København)

Lagdets Nr. /									
Bog- nr.	Nr.	Den Betsuppligets fædte Navn.	Fædrens eller Moderens Navn og Bølling.	Bødtes- fødsels- dage.	Religion Bødtes- fødsels- dage.	Ålfæding.	Wæst.	Hjælpst.	
2220	Jens Peter Jensen	Anders Peter Jensen	Anders Jensen	18 52	24. 12.	25. 7.	2. 7. 79		
Betsuppligets: 2. 24. 102. 11. 1877									
Afskr. 186									
2221	Anders Christen Hansen	Anders Hansen	Anders Hansen	18 54	12. 8.	15. 11.	0. 15. 78		
Betsuppligets: 2. 13. 27. 11. 1877									
2. 15. 28. 29.									
2222	Lars Andersen Larsen	Anders Andersen Larsen	Anders Larsen	18 54	1. 12.	2. 12.	24. 12. 78		
Betsuppligets: 1. 15. 13. 126									
1882 24. 4. 218.									
Til 900									
2223	Carl Alfred Jensen	Anders Carl Jensen	Anders Jensen	18 54	21. 11.	2. 12.	2. 12. 78		
Betsuppligets: 2. 42. 102. 11. 1878									
Omf. til 1 F 74 for 19/12									
19/12									
19/12									

Lokalt førte rulle (København)

[illegible]

Søruller

Fra Krigen i 1864 (Krigsmuseet)

Hvad er søruller?

- Lister over mænd, der kunne udskrives til militærtjeneste i marinen
- Limes (latin) = grænser, dvs. områder og personer, der var bosat tæt ved vand (sogne langs kysten, samt øer)

Hvor findes sørullerne?

- 1796-1860: Generalkrigskommissariatet: Søruller. I Arkivalieronline
- 1861-1912: Justitsministeriet: Søruller. Skal bestilles i original
- 1912- : Landrullen (lægdsrullen)

Hvornår står man hvor?

- 1796-1860: Indført direkte i sørullen
- 1861-1912: Altid noteret i landrullen (lægdsrullen), herefter overført til sørullen, hvis man var hel- og halvbefaren
- 1912- : Søruller afskaffes (alle noteres i landrullen (lægdsrullen))
- Det betyder: Sørullen er vigtigst i perioden 1796-1860, herefter er den meget tynd

Erfaring

- Helbefaren: 6 års erfaring som sømand, senere 3 år
- Halvbefaren: 4 års erfaring som sømand, senere 1½ år
- Søvant: 2 års erfaring som sømand
- Usøvant: mindre end 2 års erfaring som sømand

Hvem var søværnepligtige?

- Alle, der boede i købstæderne og ernærede sig af lodsvæsen, sejlede med skibe, pramme, jagter, både m.fl. eller ernærede sig med fiskeri i åben sø eller hav
- Alt mandskab i de distrikter, som var udlagt i sølimitdistrikter uanset deres evt. befarenhed

Typer ruller

- Ungdomsrulle: 1803-1849: Stod i rullen i alderen 0-16 år; 1849-1862: Stod i rullen i alderen 16-18 år
- Hovedrulle: 1803-1849: Stod i rullen i alderen 16-50 år; 1849-1861: 18-50 år
- Ekstrarulle: 1803-1848: Stod i rullen i alderen 50 år-død
- Tilgangsrulle: Tilflyttere eller når den værnepligtige alder (også tilgang i hovedrullen)
- Beboerrulle: 1806-1860: Fortegnelse over ejendomme i sølægdet og deres beboere
- 1849-1861 kun ført én rulle og 1862-1912 kun en tilgangsrulle

Hvornår var man tjenestepligtig?

- 1802-1849: 16 år
- 1849-1912: 22 år
- 1912- : 20 år

Kunne erhverve afskedspas eller fripas, hvis:

- Man var fyldt 36 år og ikke længere ernærede sig ved søfart
- Man var fyldt 28 år og havde købt/fæstet gård

Søruller 1796-1860

Hvordan finder man grundoplysningerne?

- Begynd med Lægdsruller. Sognefortegnelse og forkortelser:
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=18484736#237389,45147915>
- "S" ved lægdets navn betyder "Sølægd" (eller sølimit)
- Det er de sogne (sølægder), hvorfra der blev udskrevet mandskab til marinen
- Det er de sogne (sølægder), man kan finde i sørullerne
- Sølægderne lå ved kysten (eller ved søer)

Hvordan angives et sogn (lægd)

• Periode	Distrikt	Amt/Udsk.kreds	Lægdsnummer
• Eksempel: Drejø			
• 1790-1796	fy. dist.	Nyborg a.	lægd 26
• 1797-1850	fy. dist.	Svendborg a.	lægd 26
• 1851-1861	4. u. dist.	Svendborg a.	lægd 26
• 1862-		3. u. kreds	lægd 56

Eksempel, søruller 1796-1860

- Peder Christoffersen, fundet i folketællingen 1834, Drejø

Samtlige personer i husstanden

Svendborg, Sunds, Drejø, Hjortø, , 72, FT

Navn:	Alder:	Status:	Stilling i familien:	Erhverv:
Christoffer Pedersen	49	Gift		Gaardmand
Maren Rasmusdatter	49	Gift		Kone
Peder Christoffersen	23	Ugift		Søn
Rasmus Christoffersen	16	Ugift		Søn
Anne Christoffersdatter	14	Ugift		Datter

Samtlige personer i husstanden

Svendborg, Sunds, Drejø, Drejø, , 24, FT-18

Navn:	Alder:	Status:	Stilling i familien:	Erhverv:
Christoffer Pedersen	60	Gift		Gaardmand
Anne Katrine Rasmusdatter	57	Gift		Kone
Peder Christoffersen	25	Ugift		Søn
Anne Hansdatter	10	Ugift		Plejebarn
Hans Jakob Rasmussen	21	Ugift		Tjenestekarl
Maren Hansdatter	27	Ugift		Tjenestepige

Sørullen

- Drejø = Svendborg Amt, lægd 26
- Hovedrulle 1833 (tæt på 1834-folketællingen)
- Er det så den ene eller den anden Peder Christoffersen?

Landsberg Amt 1803				Alder.	Høide.	Opholdsted.	Besærenhed.				Fik Søe- Patent Anno	Huslig Forfatning	
Læge	gl. N ^o	nye N ^o	Beboernes, Fædrenes og Sønneres Navne.				Psident.	Helehel.	Halvdel.	Søevant		Lisevant	om han er gift
Christoffer Andersen													
20 ^{de} Marts 1803													

[illegible]

Brug gammelt og nyt nummer til at forfølge

- Hovedrullen 1833: 30/27
- Hovedrullen 1830: 34/30
- Hovedrullen 1827: 38/34
- Ungdomsrulle 1824: 42/38 ("Til HR M 1826")
- Ungdomsrulle 1821: 45/42
- Ungdomsrulle 1818: 57/45
- Ungdomsrulle 1815: 65/57
- Ungdomsrulle 1812: H76/65 (her henvises til beboerlisten sted nr. 7, samt til faderens indskrivning "No 9 – 1806")

Beboerlisten 1806-1821 (Svendborg Amt)

- Det er altså Christoffer Pedersen på Drejø, selv om sønnens alder i folketællingen 1834 ikke passer helt

Soc. Limit Stadernes Tal No.	Byernes eller Stadernes Navne.	<i>Svendborg & Løge</i> Beboernes Navne	Al. der.	Beboeren Andes i Læges rullen.	Anmærkninger.
7	No	<i>Jens Peter Thomsen</i> <i>Jens Christoffer Pedersen</i>	37	26	<i>Gift med H. P. Thomsen 1811</i> <i>Indv. i Løge 1806</i> <i>Indv. i Svendborg 1811</i>

Efter 1861

- 1861-1912: alle noteres i landrullen (og overføres herfra til sørullen, hvis de er hel- eller halvbefarne)
- Arkivalier: Justitsministeriet: Søruller 1861-1912. Skal bestilles i original
- 1912: Sørullen afskaffes

Eksempel, henvisning fra landrulle til sørulle

- "Sørullen O 1" = Sørullen, 3. udskrivningskreds, år O (= 1890), lægd 58

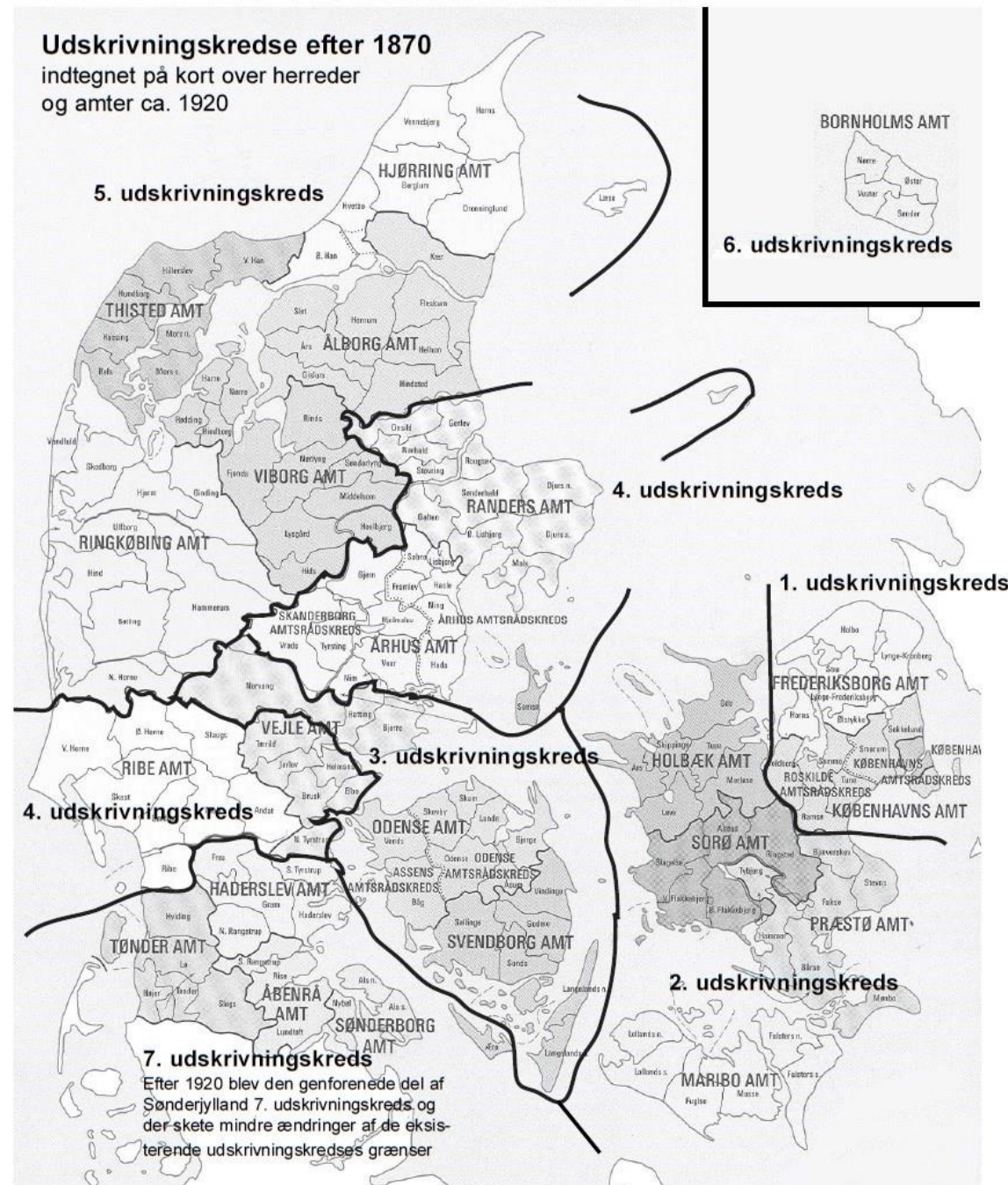
F.	11.	Niels-Hansen.	Inddelt Niels-Hansen.	Landet.	1867. d. $\frac{3}{8}$.		d.	d.
Bødtegninger:			5/5.86 Sørbog 10/86.					
1890-Uds- & 14.			Sørullen O i. julehof. Lægd. 3728 af 3 Lægd. 28/90 Udspar 12/90.					

3. udskrivningskreds: Tilgangsruille 1885, Lægd 58 (Landet Sogn)

Amter og udskrivningskredse

- 1788-1869: Fortløbende lægdsnumre inden for hvert amt
- 1869: 6 udskrivningskredse, fortløbende lægdsnumre inden for hver kreds
- OBS: Købstæder bliver lægder 1843-, før den tid skal tilflyttere findes i tilgrænsende landsogne (tilflyttere til København noteres fx i Hvidovre lægd!)

Udskrivningskredse efter 1870 indtegnet på kort over herrereder og amter ca. 1920

Forskellige typer ruller

- Hovedruller 1789-1871: Fortegnelser over samtlige værnepligtige i et lægd i et givet år
- Tilgangsrunder 1795-1956: Fortegnelser over dem, der blev optaget i rullen i et givet år (enten fordi de nåede den værnepligtige alder, eller fordi de flyttede til lægdet)
- Omskrevne ruller 1871-1956: Fortegnelser over dem, der stadig var værnepligtige og boede samme sted efter 11 år

Den værnepligtige alder og årstal

- 1849-1869: 15-38 år
- 1869-1912: 18-38 år
- 1912-: 18-36 år
- Lægdsrullerne bruger bogstaver i stedet for årstal, og bogstaver genbruges, fx F = 1798, 1809, 1820, 1831, 1856, 1882, 1908 og 1934

Eksempel, landruller efter 1861

- Hans Hansen Rasmussen,
født 8. januar 1901 på Drejø
- Skal vide, hvor han opholdt sig
som 18-årig, da han blev noteret
i tilgangsrullen

- Drejø Sogn = 3. udskrivningskreds, lægd 56 (ifølge Sognefortegnelsen)
- Noteret i tilgangsrullen 1919, da han var ca. 18 år

Lægdets Nr. 56.

Bogstav.	Den Værnepligtiges fulde Navn.	Faderens eller Moderens Stilling og Navn.	Fødested.	Fødselsaar og Fødselsdag.	Afdeling.	Mødt.	Hjemsendt.
P. 5	Hans Hansen Rasmussen.	Fisker Christen Rasmussen.	Drejø.	1901. d. 8/1.	De	d. 4/20	d.

Vedtegninger: 17/2 19 Løftb.

W 582

Hvordan finder man skibets navn?

- Hvis personen i sørullen aftjente sin værnepligt på et skib, kan man forsøge at finde skibets navn

Hvor skal man lede?

- Admiralitetet: Gagebøger for indrullerede 1743-1788
- Søindrulleringen: Gagebøger 1789-1838
- Admiralitetet: Ruller over hvervningens mandskab 1817-1847
- Orlogsværftet, Overekvipagen: Afregningsbøger for lægdsrullen 1848-1895
- Marineministeriet: Stamrulle over halv- og helbefarne 1896-1943

Hvordan er materialet struktureret?

- Arkivalierne er ordnet efter sø-distrikterne
- Et sogns distrikt fremgår af Sognefortegnelsen
- Gagebøgerne og rullerne har navneregistre
- Hvordan griber man det an: Hvis der ikke er nogen henvisning i sørullen, så tager man udgangspunkt i personens tjenestealder, dvs. ca. 20 år, bestiller materialet frem fra det pågældende distrikt og gennemgår navneregistrene

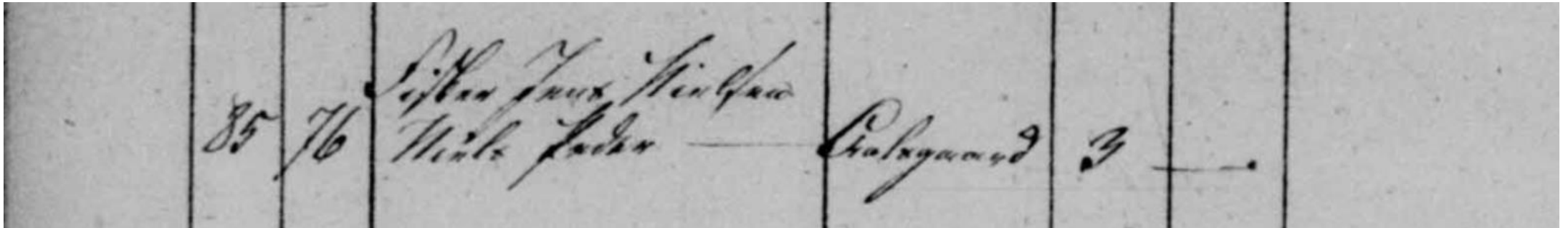
Eksempel

- Niels Peter Jensen, født 21. maj 1821 i Hellebæk Sogn (Tikøb Sogn)
- Forældre: Fisker Jens Nielsen og Johanne Marie Pedersdatter på Aalsgaarde
- Tikøb Sogn: 1. sjællandske distrikt, Frederiksborg Amt, lægd 30
- Frederiksborg Amt: Ungdomsrulle 1822:

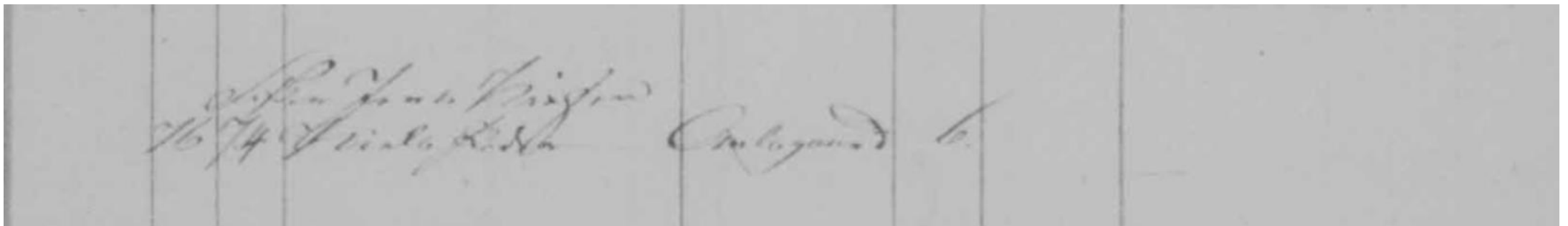
Ungdoms-Rulle for <i>Frederiksborg</i> Amt, Lægd.							
Lægd.	St. No.	Mot No.	Fædrenes og Connernes Navne.	Fødested.	Fødetid eller Alder.	Faderen findes i Rullen No.	Bedtegning.
			<i>Jens Nielsen</i>	<i>Aalsgaard</i>	<i>21 Maj 1821</i>		

Forfølg personen med gammelt og nyt nr.

- Frederiksborg Amt: Ungdomsrulle 1825

- Frederiksborg Amt: Ungdomsrulle 1828:

- Frederiksborg Amt: Ungdomsrulle 1831

18	74	63	Søster Jens Nielsen Niels Peter Oulgaard					
----	----	----	---	--	--	--	--	--

- Frederiksborg Amt: Ungdomsrulle 1834

Føds.	Gl. No.	nye No.	Fædrenes og det unge Mandstabs Navne.	Fødested.	Fødetid eller Alder.	Fader findes i Rullen No.	Opholdssted.	Anmærkninger.
30	63	55	Søster Jens Nielsen Niels Peter	Katagund	12			

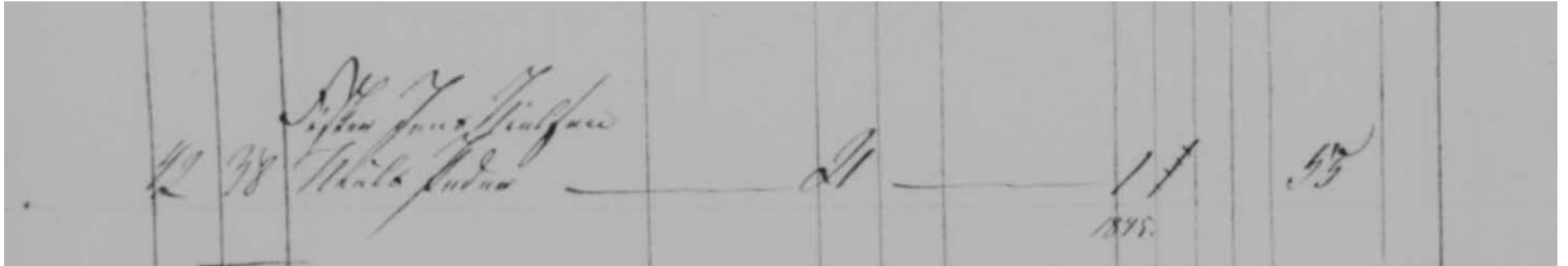
- Frederiksborg Amt: Ungdomsrulle 1837

No 55 48 *Spina junca hylgæ* — *Calogonum* B.
 cit. 242 1838.

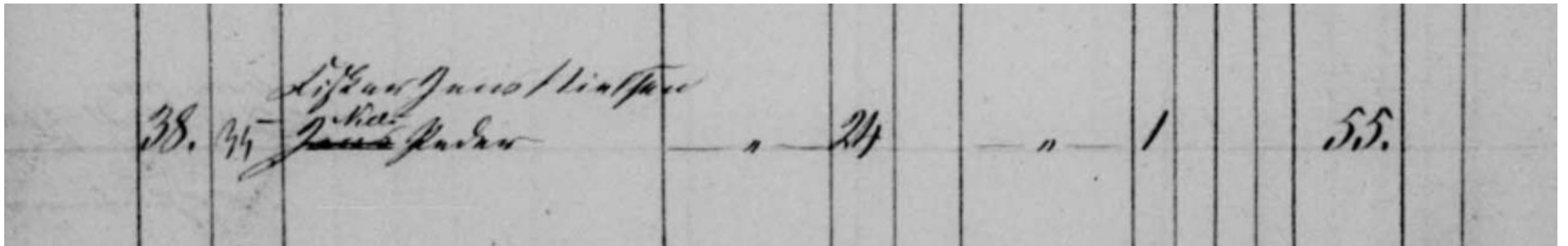
- Frederiksborg Amt: Hovedrulle 1840

Frederiksborg Amt, 1840.								Besærenhed.				Jil See- Patent Anno	Huslig Forfatning.	
Løgd.	Bl. Nr.	Ny Nr.	Beboernes, Fædrenes og Sønneres Navne.	Fødested.	Al- der.	Hei- de.	Opholdssted.	Ættelbæren	Saltsbæren	Bevænt	Ufævænt		Om han er gift.	Hvor- mange Børn.
20.	46.	42	Liebo Hans Nielsen Mads Jørgen	Alsgaard	18		Jæmmer	1				55		

- Frederiksborg Amt: Hovedrulle 1842

- Frederiksborg Amt: Hovedrulle 1845

Tjenestested

- Niels Peter Jensen var ca. 22 år i 1844
- Admiralitetet: Ruller over hvervningens mandskab 1817-1847
- Tikøb Sogn: 1. sjællandske distrikt (Sognefortegnelsen)
- Navneregister forrest i protokollerne
- Personens søpatentnummer, der fremgår af sørullen, kan fungere som krydshenvisning (så man er sikker på, det er den rigtige person)

- Frederiksborg Amt: Hovedrulle 1858

Om han hører til Kongens-, Hoved- eller Extra- Rullen.	Lebe-Nr.		Gerti- ficat- eller Patent Nr.	Fædrenes og Sønnernes Navne.	Sønnernes Fødested.	Fødsels- aar eller, hvis dette ikke vides, Løbs- rulle- alder.	Opholdssted.	Om han er					Orlogs- togter.	
	Gam- melt.	Nyt.						Mestent.	Servant.	Forbejleren.	Forbejleren.	Servant med Patent.		Servant med Patent.
2 6	14	33		Lieftinck Jacob Hansen Nord Fideo		X	uden i				1			2

- Frederiksborg Amt: Hovedrullen 1858 (fortsat)
- "49 Deserteret fra Briggen St. Thomas i Port Spain og Ei senere hjemkommen Ss. 1859" (afsked session 1862)

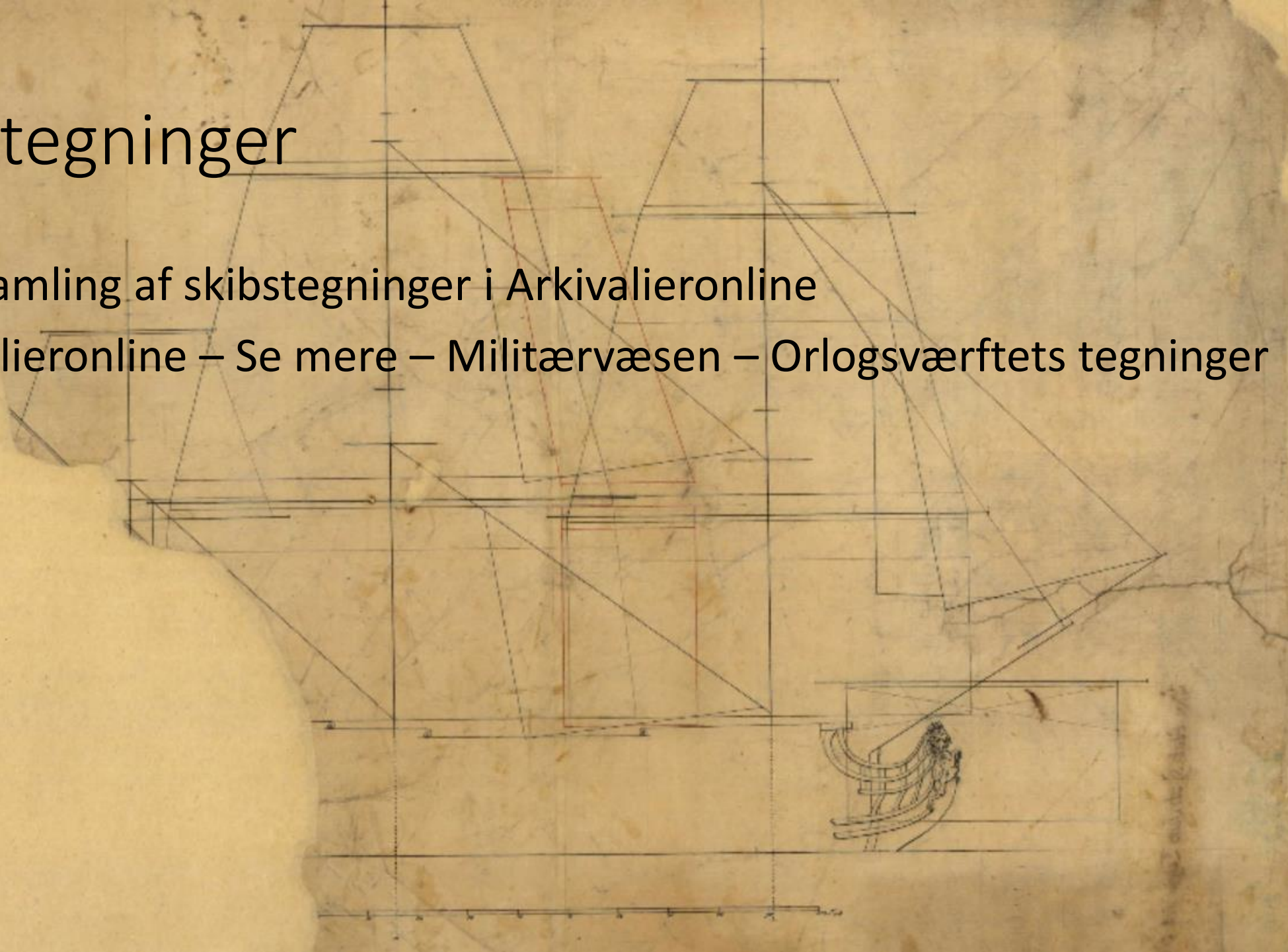
Gunnelig Korsfatning.		Udmønstret.	Afmønstret.	Værdets Nr. <i>30</i> eller Kjøbstadens Navn
Om han er gift.	Antallet af Børn.			Betegnning, herunder indbefattet den Oplysning, som er nødvendig med Hensyn til Vedkom- mendes Næringsvei og Tjenstforhold.
				<i>Udsk. 1844 - 48</i> <i>Deserteret fra Briggen</i> <i>St. Thomas i Port Spain</i> <i>og senere hjemkommen</i> <i>1859</i> <i>Lejemanden</i> <i>1860.</i>

Skibsjournaler

- I Rigsarkivet findes stor samling af skibsjournaler
- Admiralitetet: Søværnets skibsjournaler 1650-1993
- Periode + skibsnavn fremgår af pakkerne
- En journal (logbog), hvor der er oplysninger om sejladsen, foretagne arbejder om bord, indtrufne hændelser m. m.

Skibstegninger

- Stor samling af skibstegninger i Arkivalieronline
- Arkivalieronline – Se mere – Militærvæsen – Orlogsværftets tegninger

Vejledningsvideoer

- Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie
- www.genealogi.dk
- Bl.a. videoer om landruller og søruller

Spørgsmål?